

คู่มือการปฏิบัติงาน

ของ

สำนักงาน

คณะกรรมการค่าจ้าง

สารบัญ

	หน้า
ความเป็นมา / คณะกรรมการค่าจ้าง	1
หน่วยงานเลขานุการคณะกรรมการค่าจ้าง	2
การกำหนดอัตราค่าจ้างขั้นต่ำ	2
การกำหนดอัตราค่าจ้างตามมาตรฐานฝีมือ	4
การสำรวจค่าใช้จ่ายที่จำเป็นของแรงงานทั่วไปแรกเข้าทำงาน ในภาคอุตสาหกรรม	5
ขั้นตอนการดำเนินการจัดประชุมคณะกรรมการค่าจ้างและ คณะอนุกรรมการต่าง ๆ	6
การลงมติ การออกประกาศ และข้อกฎหมาย	7

คู่มือการปฏิบัติงานของ สำนักงานคณะกรรมการค่าจ้าง

ความเป็นมา

การแต่งตั้งคณะกรรมการค่าจ้างเป็นความเห็นของรัฐบาลในช่วงปี พ.ศ. 2515 โดยได้อาศัยอำนาจตามความในประกาศของคณะปฏิวัติฉบับที่ 103 ลงวันที่ 16 มีนาคม พ.ศ. 2515 ให้อำนาจกระทรวงมหาดไทย ออกประกาศกระทรวงมหาดไทย เรื่อง การกำหนดค่าจ้างขั้นต่ำ และมีการแต่งตั้งคณะกรรมการค่าจ้าง โดยยึดแนวทางสากล คือ แต่งตั้งผู้แทนไตรภาคีและพิจารณาข้อมูลทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ออกประกาศกระทรวงมหาดไทยเรื่องการกำหนดอัตราค่าจ้างขั้นต่ำในปี พ.ศ. 2516 ใน 4 จังหวัดแรก ได้แก่ กรุงเทพมหานคร สมุทรปราการ นนทบุรี และปทุมธานี จากนั้นได้มีวิวัฒนาการของการกำหนดอัตราค่าจ้างขั้นต่ำ โดยกรมแรงงานซึ่งต่อมาภายหลังเป็นกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคมพัฒนาให้มีคณะกรรมการพิจารณาอัตราค่าจ้างขั้นต่ำจังหวัดทุกจังหวัด เพื่อปฏิบัติหน้าที่พิจารณาข้อมูลทางเศรษฐกิจและสังคมของจังหวัดและเสนอแนะอัตราค่าจ้างขั้นต่ำของจังหวัด

คณะกรรมการค่าจ้างเป็นองค์กรไตรภาคีองค์กรแรกของประเทศไทย เป็นองค์กรที่มีภารกิจสำคัญและส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจโดยรวมของประเทศ และอาจกล่าวได้ว่าเป็นองค์กรที่มีอิทธิพลอย่างสูงต่อภาวะตลาดแรงงานและสันติสุขในวงการแรงงาน

คณะกรรมการค่าจ้าง

1. คณะกรรมการค่าจ้างเป็นองค์กรไตรภาคีซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้ง ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2551 โดยมี ปลัดกระทรวงแรงงาน เป็นประธานกรรมการ กรรมการประกอบด้วยผู้แทนฝ่ายรัฐบาล 4 คน ผู้แทนฝ่ายนายจ้าง และผู้แทนฝ่ายลูกจ้าง ฝ่ายละ 5 คน รวม 15 คน มีวาระการดำรงตำแหน่ง 2 ปี โดยมีสำนักงานคณะกรรมการค่าจ้างเป็นเลขานุการ

2. หลักเกณฑ์และวิธีการเพื่อให้ได้มาซึ่งผู้แทนฝ่ายนายจ้างและผู้แทนฝ่ายลูกจ้างให้เป็นไปตามระเบียบที่รัฐมนตรีกำหนด ซึ่งที่ผ่านจะกำหนดให้ผู้แทนฝ่ายนายจ้างและฝ่ายลูกจ้างมาจากการเลือกตั้ง และส่วนผู้แทนฝ่ายรัฐบาลได้มาโดยความเห็นชอบของรัฐมนตรีว่ากระทรวงแรงงาน

3. อำนาจหน้าที่คณะกรรมการค่าจ้าง ตามมาตรา 79 ได้แก่ เสนอความเห็นและให้คำปรึกษา แนะนำต่อคณะรัฐมนตรีเกี่ยวกับนโยบายและการพัฒนาค่าจ้างและรายได้ กำหนดแนวทางในการพิจารณาของนายจ้างในการปรับค่าจ้างตามภาวะเศรษฐกิจและสังคม กำหนดอัตราค่าจ้างขั้นต่ำ กำหนดอัตราค่าจ้างตามมาตรฐานฝีมือ ให้คำแนะนำด้านวิชาการและแนวทางการประสานประโยชน์แก่หน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐ เอกชน และประชาชนทั่วไป และปฏิบัติการอื่นใดตามที่กฎหมายกำหนดหรือตามที่คณะรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีมอบหมาย นอกจากนี้ คณะกรรมการค่าจ้างได้มีการแต่งตั้งที่ปรึกษา จำนวน 5 คน ซึ่งเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ ด้านแรงงาน บริหารค่าจ้าง และเงินเดือน เศรษฐศาสตร์ อุตสาหกรรม และกฎหมาย เพื่อให้คำปรึกษาในงานด้านการพัฒนาค่าจ้าง และรายได้ และที่เกี่ยวข้อง

หน่วยงานเลขานุการคณะกรรมการค่าจ้าง

กระทรวงแรงงานอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541 มาตรา 78 ได้แต่งตั้งผู้อำนวยการสำนักงานคณะกรรมการค่าจ้าง สำนักงานปลัดกระทรวงแรงงาน เป็นเลขานุการคณะกรรมการค่าจ้าง

ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการค่าจ้าง มีอำนาจหน้าที่ตามที่กำหนดในพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2551 มาตรา 91 ดังต่อไปนี้

- (1) จัดทำแผนพัฒนาระบบค่าจ้างและรายได้ของประเทศเสนอต่อคณะกรรมการค่าจ้าง
- (2) จัดทำแผนงานโครงการเสนอต่อคณะกรรมการค่าจ้างและคณะอนุกรรมการ
- (3) ประสานแผนและการดำเนินการของคณะกรรมการค่าจ้างและคณะอนุกรรมการ
- (4) รวบรวม ศึกษา วิจัย วิเคราะห์ และประเมินผลสถานการณ์เศรษฐกิจ แรงงาน ภาวะการครองชีพ การขยายตัวของตลาดแรงงาน ผลิตภาพแรงงาน การลงทุน การย้ายถิ่น และข้อมูลอื่นที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้ในการวางแผนพัฒนาระบบค่าจ้างและรายได้ของประเทศและเป็นข้อมูลประกอบการพิจารณาของคณะกรรมการค่าจ้างและคณะอนุกรรมการ
- (5) เสนอแนะผลการศึกษา และผลการพิจารณาข้อมูลทางวิชาการ และมาตรการเสริมอื่นต่อกระทรวงแรงงาน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาระบบค่าจ้างและรายได้
- (6) ติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาระบบค่าจ้างและรายได้ของประเทศ และการปฏิบัติงานตามมติของคณะกรรมการค่าจ้าง
- (7) ปฏิบัติงานอื่นตามที่คณะกรรมการค่าจ้างหรือคณะอนุกรรมการมอบหมาย

การกำหนดอัตราค่าจ้างขั้นต่ำ

ในการพิจารณากำหนดอัตราค่าจ้างขั้นต่ำ ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน (ฉบับที่ 6) พ.ศ. 2560 มาตรา 87 วรรคหนึ่ง ให้คณะกรรมการค่าจ้างศึกษาและพิจารณาข้อเท็จจริงเกี่ยวกับอัตราค่าจ้างที่ลูกจ้างได้รับอยู่ประกอบกับข้อเท็จจริงอื่นโดยคำนึงถึงดัชนีค่าครองชีพ อัตราเงินเฟ้อ มาตรฐานการครองชีพ ต้นทุนการผลิต ราคาของสินค้าและบริการ ความสามารถของธุรกิจ ผลิตภาพแรงงาน ผลิตภัณท์มวลรวมของประเทศ และสภาพทางเศรษฐกิจและสังคม และมาตรา 87 วรรคสอง การพิจารณากำหนดอัตราค่าจ้างขั้นต่ำจะกำหนดให้ใช้เฉพาะกิจการ งานหรือสาขาอาชีพประเภทใดเพียงใด ในท้องถิ่นใดก็ได้

ในการพิจารณากำหนดอัตราค่าจ้างขั้นต่ำ คณะกรรมการค่าจ้างได้แต่งตั้งคณะอนุกรรมการ ซึ่งเป็นองค์กรไตรภาคี จำนวน 15 คน โดยผู้แทนฝ่ายละ 5 คน เพื่อช่วยเหลือการปฏิบัติงาน ดังนี้

- 1) คณะอนุกรรมการวิชาการและกลั่นกรอง มีรองปลัดกระทรวงแรงงานที่รับผิดชอบงานด้านนโยบายและอำนาจการ เป็นประธานฯ ทำหน้าที่ในการพิจารณากลั่นกรองข้อเสน้อัตราค่าจ้างขั้นต่ำของจังหวัดก่อนเสนอคณะกรรมการค่าจ้างพิจารณา
- 2) คณะอนุกรรมการพิจารณาอัตราค่าจ้างขั้นต่ำกรุงเทพมหานคร มีรองปลัดกระทรวงแรงงานที่รับผิดชอบงานด้านนโยบายและอำนาจการ เป็นประธานฯ มีหน้าที่พิจารณาเสน้อัตราค่าจ้างขั้นต่ำกรุงเทพมหานคร
- 3) คณะอนุกรรมการพิจารณาอัตราค่าจ้างขั้นต่ำจังหวัด มีผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นประธานฯ มีหน้าที่พิจารณาเสน้อัตราค่าจ้างขั้นต่ำของจังหวัด

ขั้นตอนการดำเนินการกำหนดอัตราค่าจ้างขั้นต่ำ

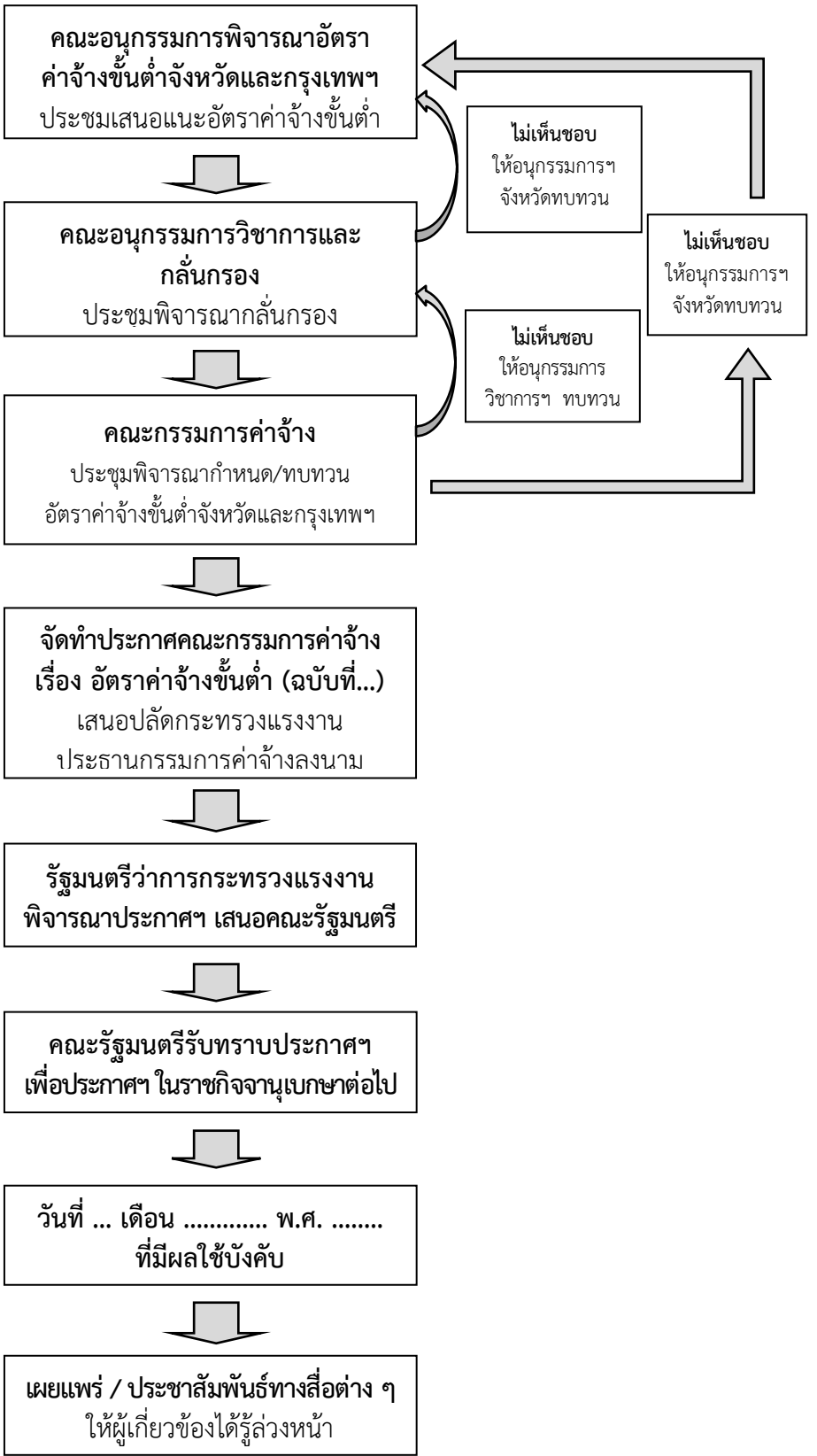
- 1) คณะกรรมการ/คณะอนุกรรมการพิจารณาอัตราค่าจ้างขั้นต่ำจังหวัดและกรุงเทพฯ
 - ไตรภาคี : ภาครัฐ ฝ่ายนายจ้าง และฝ่ายลูกจ้าง ฝ่ายละ 5 คนเท่ากัน วาระ 2 ปี
 - ปลัดกระทรวงแรงงาน /ผู้ว่าราชการจังหวัด เป็นประธาน
- 2) การเสนอขอปรับอัตราค่าจ้างขั้นต่ำ
 - กรรมการ/อนุกรรมการเสนอ
 - รัฐบาล กลุ่ม องค์กร ผู้ใช้แรงงานเรียกร้อง ผ่านกระทรวงแรงงาน
- 3) ข้อมูลการพิจารณา มี 3 กลุ่ม
 - กลุ่มความจำเป็นในการดำรงชีพของลูกจ้าง
 - กลุ่มความสามารถในการจ่ายของนายจ้าง
 - กลุ่มสภาพเศรษฐกิจและสังคมจังหวัด/ประเทศ
- 4) การประชุมกำหนดอัตราค่าจ้างขั้นต่ำ
 - มีผู้ประชุมไม่น้อยกว่า 2 ใน 3 ของ กรรมการ/อนุกรรมการ มีนายจ้าง/ลูกจ้าง อย่างน้อยฝ่ายละ 2 คน
 - หากไม่ครบองค์ประชุมให้จัดประชุมใหม่ ภายใน 15 วัน มีผู้ประชุมไม่น้อยกว่า 2 ใน 3 ของ กรรมการ/อนุกรรมการแม้ไม่มีนายจ้าง/ลูกจ้าง ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง ก็ถือเป็นองค์ประชุม
 - การลงมติต้องได้ 2 ใน 3 ของผู้เข้าประชุม

มาตรา 87 แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน (ฉบับที่ 6) พ.ศ. 2560 การพิจารณาอัตราค่าจ้างขั้นต่ำให้คณะกรรมการค่าจ้างศึกษาและพิจารณาหลักเกณฑ์ต่าง ๆ ซึ่งแบ่งเป็น 3 กลุ่ม ดังนี้

กลุ่มที่ 1 ด้านความจำเป็นในการครองชีพของลูกจ้าง (ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับอัตราค่าจ้างที่ลูกจ้างได้รับอยู่ ดัชนีค่าครองชีพ อัตราเงินเฟ้อ ราคาของสินค้าและบริการ และมาตรฐานการครองชีพ)

กลุ่มที่ 2 ด้านความสามารถในการจ่ายของนายจ้าง (ต้นทุนการผลิต ความสามารถของธุรกิจ และผลผลิตภาพแรงงาน)

กลุ่มที่ 3 ด้านเศรษฐกิจและสังคมโดยรวม (ผลิตภัณฑ์มวลรวมของประเทศและจังหวัดและสภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศและจังหวัด)

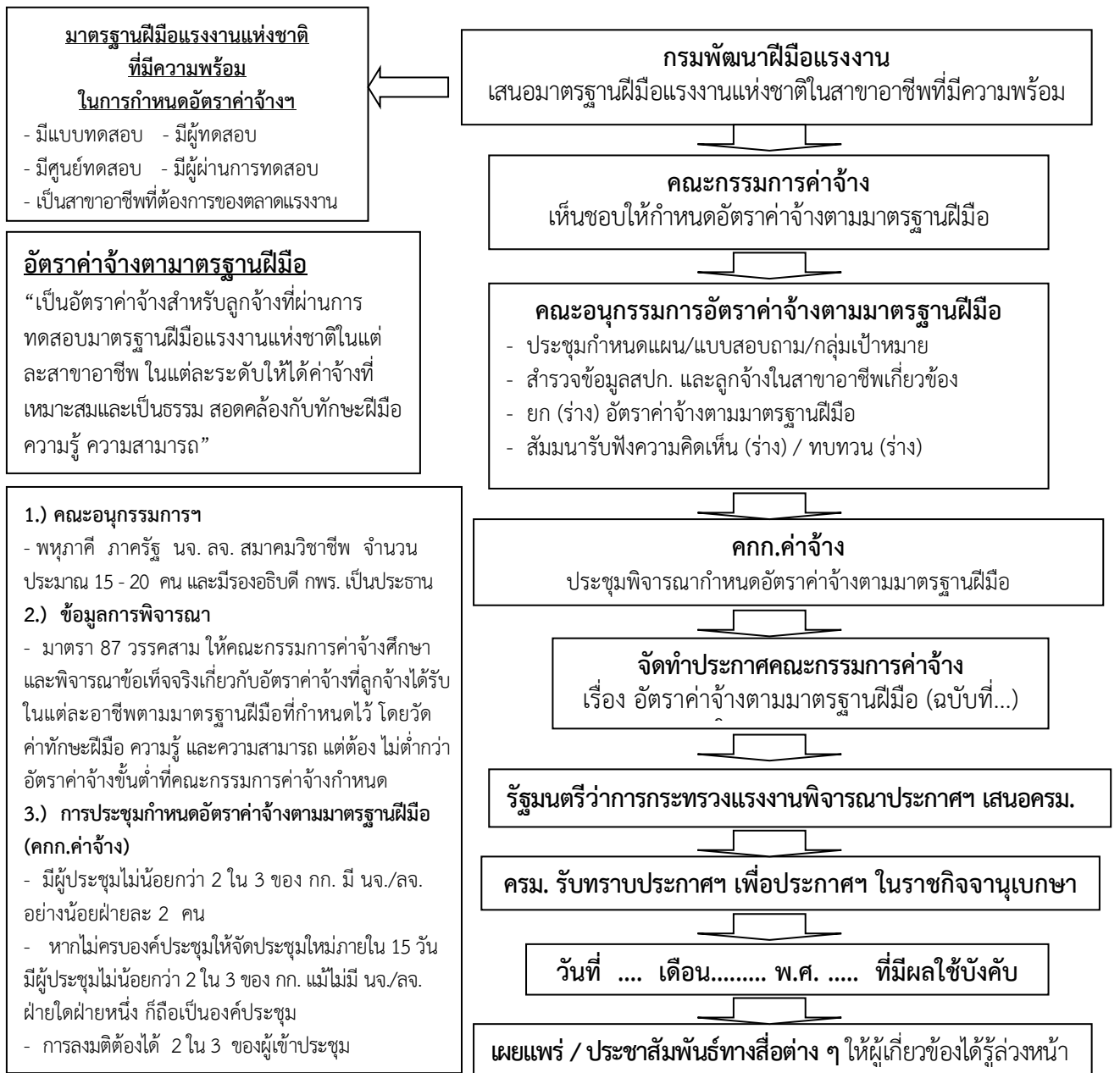

การกำหนดอัตราค่าจ้างตามมาตรฐานฝีมือ

การกำหนดอัตราค่าจ้างตามมาตรฐานฝีมือ ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2551 มาตรา 87 วรรคสาม ให้คณะกรรมการค่าจ้างศึกษาและพิจารณาข้อเท็จจริงเกี่ยวกับอัตราค่าจ้างที่ลูกจ้างได้รับในแต่ละอาชีพตามมาตรฐานฝีมือที่กำหนดไว้โดยวัดค่าทักษะฝีมือ ความรู้ และความสามารถ แต่ต้องไม่ต่ำกว่าอัตราค่าจ้างขั้นต่ำที่คณะกรรมการค่าจ้างกำหนด

ในการพิจารณากำหนดอัตราค่าจ้างตามมาตรฐานฝีมือ คณะกรรมการค่าจ้างจะมีมติเห็นชอบให้ดำเนินการกำหนดอัตราค่าจ้างตามมาตรฐานฝีมือในสาขาอาชีพที่มีความเหมาะสมและเป็นสาขาอาชีพที่ต้องการของตลาดแรงงาน และคณะกรรมการค่าจ้างจะได้มีการแต่งตั้งคณะอนุกรรมการอัตราค่าจ้างตามมาตรฐานฝีมือ โดยมีรองอธิบดีกรมพัฒนาฝีมือแรงงานเป็นประธานฯ เพื่อทำหน้าที่ในการจัดทำอัตราค่าจ้างตามมาตรฐานฝีมือเสนอคณะกรรมการค่าจ้างพิจารณา และมีสำนักงานคณะกรรมการค่าจ้างเป็นเลขานุการ

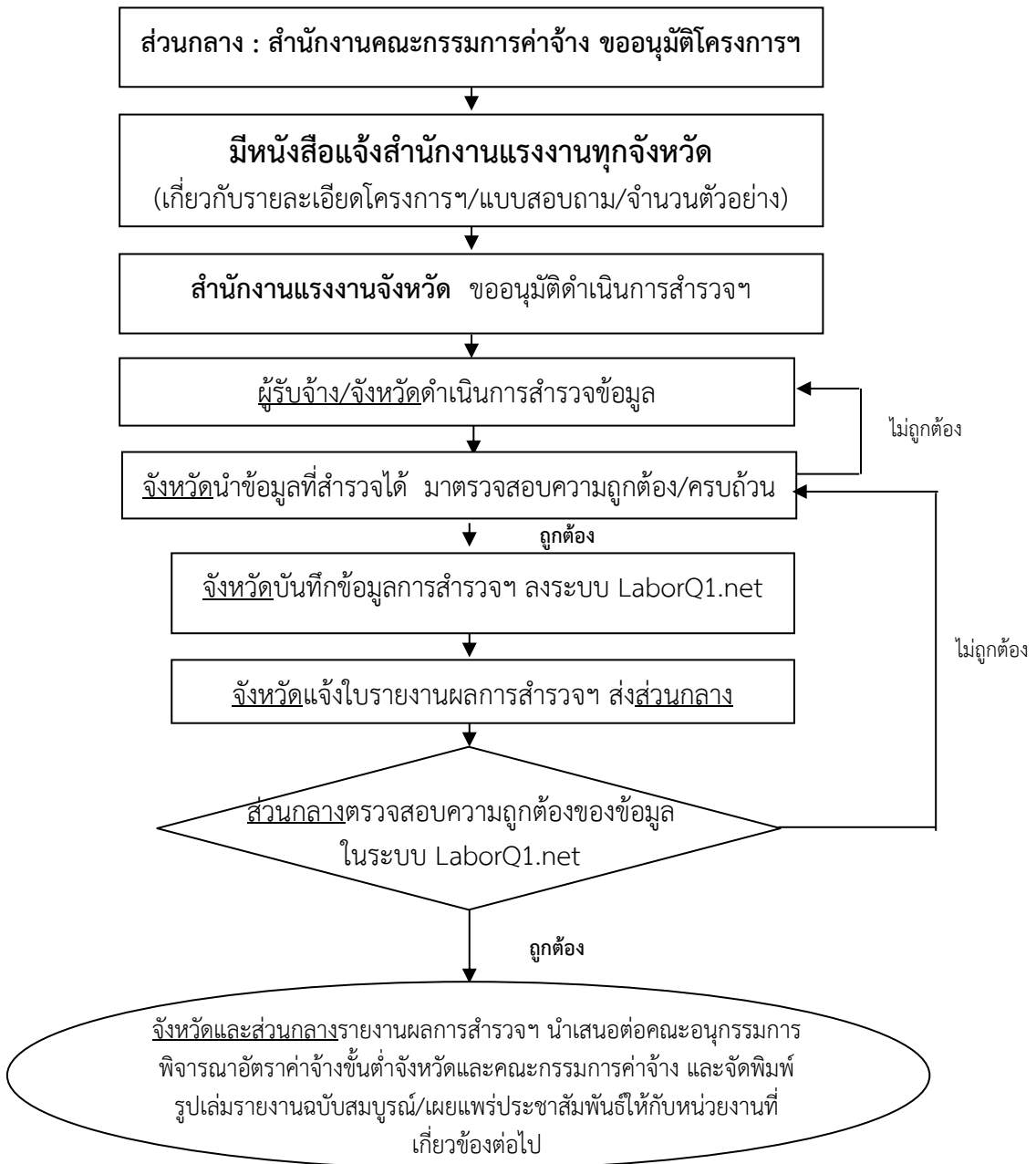
ขั้นตอนการพิจารณากำหนดอัตราค่าจ้างตามมาตรฐานฝีมือ

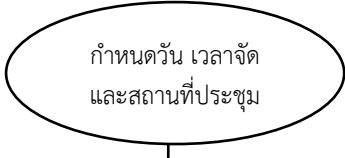

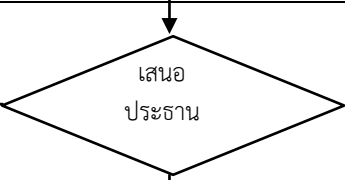
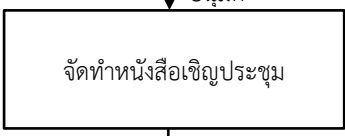
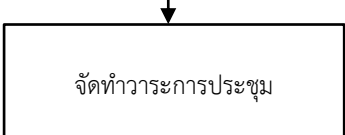
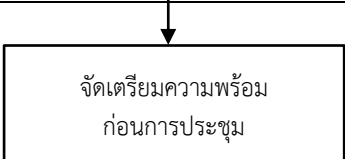
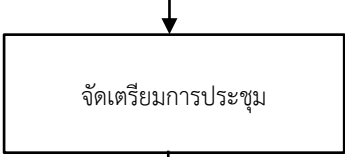
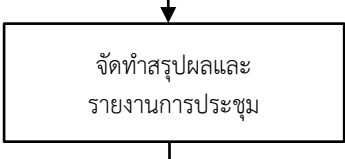
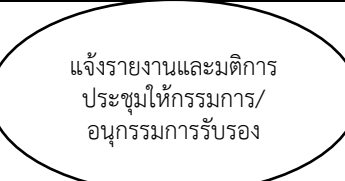
การสำรวจค่าใช้จ่ายที่จำเป็นของแรงงานทั่วไปแรกเข้าทำงานในภาคอุตสาหกรรม

นับตั้งแต่ปี 2547 เป็นต้นมา สำนักงานปลัดกระทรวงแรงงานได้ดำเนินการโครงการสำรวจค่าใช้จ่ายที่จำเป็นของแรงงานทั่วไปแรกเข้าทำงานในภาคอุตสาหกรรมทั่วประเทศ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อนำข้อมูลที่ได้จากการสำรวจมาใช้เป็นองค์ประกอบหนึ่งในการพิจารณากำหนดอัตราค่าจ้างขั้นต่ำรายจังหวัดร่วมกับองค์ประกอบอื่น ๆ ที่กำหนดไว้ในมาตรา 87 แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน (ฉบับที่ 6) พ.ศ. 2560 โดยดำเนินการสำรวจข้อมูลแรงงานทั่วไปแรกเข้าทำงานในภาคอุตสาหกรรม ซึ่งมีอายุการทำงานในตลาดแรงงานไม่เกิน 1 ปี ในช่วงระหว่างวันที่ 1 เมษายน - มิถุนายนของทุกปี

ขั้นตอนการดำเนินการโครงการสำรวจค่าใช้จ่ายที่จำเป็นของแรงงานทั่วไปแรกเข้าทำงานในภาคอุตสาหกรรม

ขั้นตอนการดำเนินการจัดประชุมคณะกรรมการค่าจ้างและคณะอนุกรรมการต่าง ๆ

ลำดับ	ผังกระบวนการ	รายละเอียดงาน
1		<ul style="list-style-type: none"> - ประสานวัน เวลา ที่ประธาน/กรรมการ/อนุกรรมการว่าง และแจ้งลงนัด - จัดหาสถานที่ประชุมและขอใช้ห้องประชุม
2		จัดทำหนังสือขออนุมัติจัดประชุม
3		เสนอประธานกรรมการ/อนุกรรมการ
4		จัดทำหนังสือเชิญประชุมกรรมการ/อนุกรรมการ
5		<ul style="list-style-type: none"> - จัดทำระเบียบวาระการประชุม - จัดทำเอกสารประกอบการประชุม - ขอความเห็นชอบระเบียบวาระและเอกสารประกอบการประชุมจากประธาน
6		<ul style="list-style-type: none"> - โทรศัพท์แจ้งยืนยันผู้เข้าประชุม - เตรียมอุปกรณ์ เช่น โน้ตบุ๊ก เครื่องบันทึกเสียง - เตรียมหลักฐานการจ่ายเงิน
7		<ul style="list-style-type: none"> - เตรียมสถานที่และป้ายชื่อ - เตรียมอุปกรณ์ตรวจสอบการใช้งาน - เตรียมอาหารว่างและเครื่องดื่ม - จ่ายเบี้ยประชุม
8		<ul style="list-style-type: none"> - จัดทำสรุปผลการประชุม - จัดทำรายงานการประชุม
9		จัดทำหนังสือแจ้งรายงานและมติการประชุมให้กรรมการ/อนุกรรมการรับรอง

การลงมติ การออกประกาศ และข้อกฎหมาย

1. การลงมติเพื่อกำหนดอัตราค่าจ้างขั้นต่ำหรืออัตราค่าจ้างตามมาตรฐานฝีมือจะต้องมีกรรมการเข้าประชุมไม่น้อยกว่าสองในสามของจำนวนกรรมการทั้งหมด โดยมีกรรมการฝ่ายนายจ้างและฝ่ายลูกจ้างอย่างน้อยฝ่ายละ 2 คน จึงจะเป็นองค์ประชุมและต้องได้มติน้อยสองในสามของกรรมการที่เข้าประชุม
2. การลงมติในเรื่องอื่น ๆ จะต้องมีการเข้าประชุมได้ไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนของกรรมการทั้งหมด โดยมีกรรมการฝ่ายนายจ้างและฝ่ายลูกจ้างอย่างน้อยฝ่ายละหนึ่งคน จึงจะเป็นองค์ประชุม
3. มาตรา 88 การประกาศกำหนดอัตราค่าจ้างขั้นต่ำ หรืออัตราค่าจ้างตามมาตรฐานฝีมือ ให้เสนอต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อประกาศในราชกิจจานุเบกษา
4. มาตรา 89 ประกาศกำหนดอัตราค่าจ้างขั้นต่ำหรืออัตราค่าจ้างตามมาตรฐานฝีมือให้ใช้บังคับแก่นายจ้างและลูกจ้างทุกคนโดยไม่เลือกปฏิบัติ (ไม่ว่าเชื้อชาติ สัญชาติ เพศ อายุ)
5. มาตรา 144 นายจ้างผู้ใดฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามประกาศกำหนดอัตราค่าจ้างขั้นต่ำหรืออัตราค่าจ้างตามมาตรฐานฝีมือ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 6 เดือน หรือปรับไม่เกิน 100,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

กองเศรษฐกิจการแรงงาน
สำนักงานคณะกรรมการค่าจ้าง
มีนาคม 2564